

การพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน*

The Development Of Approach In Teaching Thai Language Subject Using Folk Literature Based Approach And Active Learning For Enhancing The 21st Century Abilities Of Students

ชลธิชา หอมฟุ้ง Cholticha Homfung **

บทคัดย่อ

การพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. วิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องสุภาษิตฉบับปัญญาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1.1 ปิรพจน์วรรณกรรมท้องถิ่นจากภาษาไทยโบราณเป็นภาษาไทยปัจจุบัน 1.2 วิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นตามแนวทางวรรณคดีศึกษา 1.3 วิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นตามแนวทางทางคติชนวิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยา 2. พัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน 3. ศึกษาผลการใช้แนวการจัดการเรียนรู้ ด้าน ความพึงพอใจของครูผู้สอน และนักเรียน และความสามารถในศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้น และ 4. นำผลการทดลองไปขยายผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนกำแพงแสนวิทยาและโพรงมะเดื่อวิทยาคม เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์วรรณกรรมมีดังนี้ 1.1) ผลการปิรพจน์วรรณกรรมท้องถิ่นพบว่าวรรณกรรมท้องถิ่นต้นฉบับมีข้อความบางอย่างขาดหายและลบเลือนแต่ไม่กระทบกับใจความหลัก 1.2) การวิเคราะห์ตามแนวทางวรรณคดีพบว่า วรรณกรรมท้องถิ่นมีทั้งความงามทางวรรณศิลป์และข้อคิดในการใช้ชีวิต 1.3) การวิเคราะห์ทางคติชนวิทยาพบว่าวรรณกรรมมีบทบาทที่สำคัญในการสอนการปฏิบัติตนและคุณธรรม จริยธรรม และสะท้อนภูมิปัญญา ความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรม การวิเคราะห์ทางจิตวิทยาพบว่าวรรณกรรมส่งเสริมให้บุคคลมี Super Ego ด้านทฤษฎีการเสริมแรง ปรากฏทั้งตัวเสริมแรงบวกและตัวเสริมแรงลบและการวิเคราะห์

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน (Thai Teaching Major Faculty of Education, Silpakorn university)

** อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (Faculty of Education, Silpakorn university) อาจารย์ ดร.ชลธิชา หอมฟุ้ง (Cholticha Homfung, Ph.D.) Tel.087-9261871, E-mail cholticha207@hotmail.com

ด้านสังคมวิทยา มีการกล่าวถึง บรรทัดฐานทางสังคม 3 ประเภท ได้แก่ วิธีประชา จาริตประเพณี และกฎหมาย สถาบันทางสังคมปรากฏ 3 สถาบัน คือ ครอบครัว ศาสนา และการปกครอง

2. พัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ได้ทั้งหมด 58 แนวการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทุกแนวการจัดการเรียนรู้มีค่าประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ เฉลี่ย 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00

3. ผลการทดลองใช้และการขยายผล ด้านความพึงพอใจพบว่าทั้งครูและนักเรียนโรงเรียนทดลองและโรงเรียนขยายผลมีความพึงพอใจแนวการจัดกิจกรรมในระดับมากที่สุด โดยด้านที่พึงพอใจสูงที่สุดคือด้านกิจกรรม รองลงมาคือด้านประโยชน์ และรองลงมาคือด้านเนื้อหา ด้านการเกิดขึ้นของความสามารถในศตวรรษที่ 21 ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มขยายผลมีความสามารถในการศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนสูงขึ้นทั้ง 4 ด้าน ตามลำดับ คือ ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการใช้วิจารณญาณ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการแก้ปัญหา

Abstract

The purposes of this research were: 1. to analyze folk literature “Suphasit Chabub Panya” through various approaches, which are as followed: 1.1 transliterate literature into Thai language in present period. 1.2 analyze folk literature with literature approaches. 1.3 analyze folk literature with folklore, psychology and sociology. 2 To Develop of Approach in Teaching Thai Language Subject Using Folk Literature Based Approach and Active learning for enhancing the 21st century. 3. To study the results of using the Approach in Teaching Thai Language Subject Using Folk Literature Based Approach and Active learning on the basis of satisfaction towards the approach and the occurrence of the 21st century abilities in students. 4. to disseminate this approaches to another school.

The samples of this research were the teachers who taught Thai language and students who learnt Thai language with Learning Approach in Thai Language Subject based on Folk Literature and Active learning at Matthayom Suksa 1-6 Kamphaengsaenwittaya School and Prongmaduawitthayakhom School. The research instruments used for this research were the Approach in Teaching Thai Language Subject Using Folk Literature Based Approach and Active learning and questionnaire forms. The mean, standard deviation of items, and content analysis were used to analyze the data. The research findings mainly separated into 3 parts were as follows:

1. The results of analysis folk literature through various theories follow this: 1.1 the result of transliterating found that the original literature had been torn and obliterated but without causing an impact on the main idea. 1.2 The results of analysis with literature approach found that “Suphasit Chabub Panya” had high values both in the art of literature

and morals. 1.3 The results of analysis with folklore approach found that “Suphasit Chabub Panya” had two main aspects, one was to teach about the way to be a good person and another was to teach high morals. The content of “Suphasit Chabub Panya” can reflect folk wisdom, beliefs, values and cultures of Thai society in that period. The results of analysis with psychology found that this folk literature tried to enhance the super ego to people and found both of positive and negative reinforce. The results of analysis with sociology approach found social norms consisted with folkways, mores and law. This folk literature talked about 3 institutions, marriage-family, religious and political or governmental institutions.

2. The researcher developed 58 Approach in Teaching Thai Language Subject Using Folk Literature Based Approach and Active learning for enhancing the 21st century abilities of students. Each approach had high level of quality average ($\bar{x}$) at 5.00.

3. The results of the experimentation and dissemination revealed that; the first issue about the satisfaction of using Approach in Teaching Thai Language Subject Using Folk Literature Based Approach and Active learning for enhancing the 21st century abilities of students.: both of teachers and students had highest level of satisfaction, which can sort by order from highest to lowest were activities issue, benefits issue and the last was content issue. And the second issue about the occurrence of the 21st century abilities of students: the whole of four abilities were higher after using Approach in Teaching Thai Language Subject Using Folk Literature Based Approach and Active learning for enhancing the 21st century abilities of students., which can sort by order from highest to lowest were collaborative, using critical, creative thinking and making decision.

บทนำ

วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นงานผลผลิตที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น เป็นงานเขียนที่เกิดจากการใช้ภูมิปัญญาทางภาษาผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และข้อมูลในท้องถิ่น จนทำให้เกิดเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นที่แสดงถึงอัตลักษณ์เฉพาะตน วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นงานเขียนที่มีคุณค่าทั้งให้ความงามในแง่วรรณศิลป์ ให้คุณค่าและประสบการณ์ในการใช้ชีวิตแก่ผู้อ่าน และด้วยเหตุนี้จึงทำให้กระทรวงศึกษาธิการได้มีการเน้นย้ำให้มีการปลูกฝังเกี่ยวกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาอันเป็นสมบัติของชาติ ดังความว่า “ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 :1)

จากการที่ผู้วิจัยได้ลงสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี โดยได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์พอน เปรมพันธุ์ แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ทำให้ผู้ศึกษาได้พบวรรณกรรมท้องถิ่นที่ทรงคุณค่าเรื่อง “สุภาชิตฉบับปัญญา” ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่มีความน่าสนใจ

มาก คือใน 1 ผูก มีวรรณกรรมทั้งหมด 4 เรื่อง คือ สุภาษิตสอนหญิง สุภาษิตสอนชาย สวัสดิรักษา และแม่หม้ายสอนลูก วรรณกรรมทั้ง 4 เรื่องนี้ ล้วนให้แง่คิด ให้ประโยชน์ในการใช้ชีวิต ที่สามารถประยุกต์แนวคิดต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันได้ จึงสมควรที่จะนำมาวิเคราะห์ เผยแพร่ เพื่อเป็นประโยชน์แก่วงการการศึกษาต่อไป

ปัจจุบันสังคมกำลังอยู่ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีข่าวสารที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หากสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 สามารถบูรณาการมรดกของชาติในด้านวรรณกรรมท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิต หรือการเรียนการสอน สังคมไทยก็จะเป็นสังคมในศตวรรษที่ 21 ที่เจริญไปพร้อมๆ กับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและมรดกไทย จากแนวคิดดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้สามารถเติบโตและใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างงดงาม และรู้เท่าทันสังคม โดยบูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน

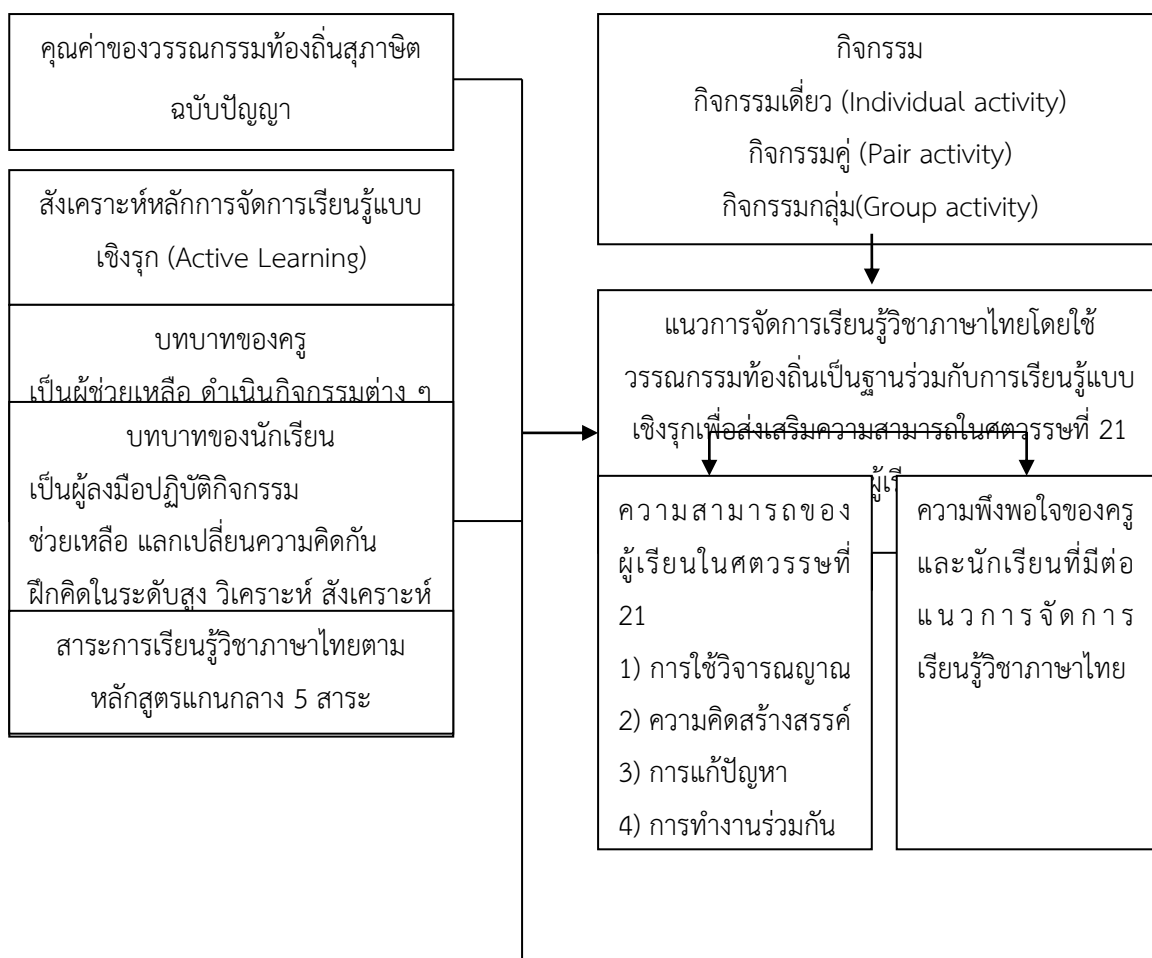
การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เนื่องจากสาระสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning คือ การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วมในชั้นเรียน ได้ฝึกคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา สรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ดังที่ไชยยศ เรืองสุวรรณ (ม.ป.ท.) ได้อธิบายเกี่ยวกับ Active Learning ว่าเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด โดยเฉพาะการเรียนรู้ในทักษะการคิดขั้นสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ซึ่งแนวคิดคือการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เมื่อบูรณาการมาสู่การจัดการเรียนการสอนสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้น เน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีองค์ความรู้และความสามารถครบถ้วนและครอบคลุมทั้งวิชาแกนและทักษะในการดำรงชีวิต โดยภาคีแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) ได้เสนอกรอบความคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ประกอบด้วย สาระความรู้และทักษะที่สำคัญ หรือที่เรียกว่า 3 Rs 4Cs (วัชรฯ เล่าเรียนดี ปณธฐฯ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2560 : 17,22-23) ประกอบด้วย ความรู้วิชาแกน(Core Subjects) รวมถึงความสามารถที่เรียกว่า 3 Rs อันประกอบด้วย การอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) และการคิดคำนวณ (Arithmetic) และทักษะขั้นสูง คือ 4Cs ได้แก่ 1) ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) 2) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) 3) ทักษะการสื่อสารสื่อความหมาย (Communication) และ 4) ทักษะความร่วมมือ (Collaboration)

ฉะนั้น หากผู้สอนใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน (Folk Literature Based Approach) ในการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการสาระวิชาภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นเนื้อหาในการสอนและผนวกกับใช้แนวทางการสอนที่มีพื้นฐานของการเรียนรู้แบบ เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวในการจัดการเรียนรู้ ก็จะทำให้ผู้เรียนได้สาระความรู้ในเนื้อหาสาระ ได้ฝึกการคิดขั้นสูง และได้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน อันจะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองรอบด้านที่จะใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21

สังเคราะห์แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอย่างรอบด้านโดยเฉพาะคุณค่าของวรรณกรรมท้องถิ่นเพื่อนำเนื้อหาของวรรณกรรมท้องถิ่นมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทุกสาระการเรียนรู้ของวิชาภาษาไทย ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม และผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารตำรา และงานวิจัย นำมาสู่การสังเคราะห์เป็นแนวทางที่ใช้พัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน สรุปได้ดังแผนภาพ



แผนภาพที่ 1 แสดงแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องสุภาชิตฉบับปัญญาในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 เพื่อปริวรรตวรรณกรรมท้องถิ่นจากภาษาไทยโบราณเป็นภาษาไทยปัจจุบัน
 - 1.2 เพื่อวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นตามแนวทางวรรณคดีศึกษา
 - 1.3 เพื่อวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นตามแนวทางคติชนวิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยา
2. เพื่อพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนดังนี้
 - 3.1 ความพึงพอใจของครูผู้สอน และนักเรียน
 - 3.2 ความสามารถในการศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้น
4. เพื่อนำผลการทดลองไปขยายผลการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

1.วรรณกรรมท้องถิ่นที่ศึกษา

1.1 ศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น 1 เรื่อง คือ วรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องสุภาชิตฉบับปัญญาเท่านั้น โดยมีต้นฉบับเป็นสมุดข่อยจำนวนรวมทั้งสิ้นประมาณ 77 แผ่น เนื้อหาแบ่งเป็น 4 เรื่อง คือ สุภาชิตสอนหญิง สุภาชิตสอนชาย สวัสดิ์รักษา และแม่หม้ายสอนลูก ไม่ได้หมายรวมถึงวรรณกรรมทั้งหมดในภูมิภาคตะวันตก

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

โรงเรียนในกลุ่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 61 โรงเรียน ซึ่งอยู่ในบริบทที่ตั้งของมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่จะให้บริการทางวิชาการได้ ก่อนขยายผลในวงกว้างต่อไป

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) ด้วยการจับสลาก โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

1. ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ระดับชั้นละ 1 คน
2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่ได้เรียนโดยใช้แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) ด้วยการจับสลาก โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ระดับชั้นละ 1 ชั้นเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ขยายผลการศึกษา

โรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคม ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) ด้วยการจับสลาก โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

1. ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ระดับชั้นละ 1 คน
2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่ได้เรียนโดยใช้แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) ด้วยการจับสลาก โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ระดับชั้นละ 1 ชั้นเรียน

นิยามศัพท์

แนวการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทยตามสาระและตัวชี้วัดที่กำหนดโดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยออกแบบกิจกรรมจากแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือ แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิควิธีที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง สรุปความรู้ได้ด้วยตนเองและนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิต เน้นพัฒนาการคิดในระดับสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา

ความสามารถในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถของผู้เรียน อันได้แก่ การใช้วิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน ที่เกิดขึ้นจากการใช้กิจกรรม วัดได้จากแบบประเมินโดยครู และนักเรียน โดยเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ความพึงพอใจของครู หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น วัดได้จากแบบประเมินความพึงพอใจโดยเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น วัดได้จากแบบประเมินความพึงพอใจโดยเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การดำเนินการศึกษา

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เป็นการวิจัยที่พัฒนาขึ้นตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R & D) ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น (Needs Analysis: R1)
- ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Development: D1)
- ขั้นตอนที่ 3 นำแนวการจัดการเรียนรู้ไปใช้ (Implementation: R2)

ขั้นตอนที่ 4 ขึ้นประเมินผล (Evaluation: D2) สรุปผล ปรับปรุงแนวการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปขยายผลการศึกษาต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องสุภาษิตฉบับปัญญาตามทฤษฎีต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผลการปริวรรตวรรณกรรมท้องถิ่นจากภาษาไทยโบราณเป็นภาษาไทยปัจจุบัน พบว่าสามารถปริวรรตวรรณกรรมท้องถิ่นจากภาษาไทยโบราณเป็นภาษาไทยปัจจุบันได้เกือบสมบูรณ์ แต่มีบางข้อความที่ต้นฉบับเขียนจนไม่สามารถปริวรรตได้ อย่างไรก็ตาม ต้นฉบับที่เขียนไม่ชัดเจนไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเนื้อหาหลักของวรรณกรรม จึงยังทำให้สามารถอ่านเนื้อหาสาระจากวรรณกรรมได้อย่างครบถ้วน

1.2 ผลการวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นตามแนวทางวรรณคดีศึกษา พบว่ามีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ลักษณะคำประพันธ์ พบว่ามี 2 ประเภท คือ กลอนสุภาพ จากเรื่องสุภาษิตสอนหญิง สุภาษิตสอนชาย สวัสดิรักษา และคำประพันธ์ประเภทกาพย์สุรางคนางค์ 28 จากเรื่องแม่หม้ายสอนลูก ลักษณะการรับส่งสัมผัสพบ 3 รูปแบบ คือ รับส่งสัมผัสตรงตามฉันทลักษณ์เมื่อเทียบกับปัจจุบัน รับส่งสัมผัสโดยเน้นเสียงเป็นหลัก และไม่มีรับส่งสัมผัสระหว่างวรรคมีลักษณะเหมือนคำคล้องจอง **ธรรมเนียมนิยมในการแต่ง** ที่พบ ได้แก่ บทไหว้ครู บทที่แสดงจุดประสงค์ของกวี บทที่แสดงการออกตัวของกวี และบทที่แสดงความมุ่งหวังของกวี **วรรณศิลป์ที่พบ** พบความโดดเด่นด้านการใช้คำ ได้แก่ คำซ้ำ คำซ้ำ คำอุปมาอุปไมย สลับที่คำ การใช้ภาพพจน์พบ อุปมา อุปไมย สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ อติพจน์ คำถามเชิงวาทศิลป์ การกล่าวอ้างถึง **การวิเคราะห์ตามทฤษฎีตะวันตก** โดยใช้ทฤษฎีมายาคติ พบ 2 มายาคติ คือ มายาคติของโมรา และ มายาคติของสีดา และพบ 2 วาทกรรม คือ วาทกรรมความเป็นหญิงไทย และ วาทกรรมความเป็นภรรยา การเปรียบเทียบกับวรรณกรรมฉบับหลวง มีวรรณกรรม 2 เรื่องที่มีฉบับหลวง คือ สุภาษิตสอนหญิงและสวัสดิรักษา โดยพบมีการใช้กลวิธี 3 กลวิธี คือ ตัดออก เพิ่มเข้า และดัดแปลง

1.3 ผลวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นตามแนวทางทางคติชนวิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยา มีรายละเอียด ดังนี้

ผลการวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นตามแนวทางคติชนวิทยา วิเคราะห์ตามทฤษฎีบทบาทหน้าที่ภูมิปัญญา ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม มีดังนี้ **การวิเคราะห์ตามทฤษฎีบทบาทหน้าที่ (Functional)** พบว่าวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องสุภาษิตฉบับปัญญาฉบับภาษาพื้นบ้านที่ ดังนี้ 1) การอบรมสั่งสอนขัดเกลาพฤติกรรมของผู้หญิง แบ่งเป็น การอบรมสั่งสอนกิริยามารยาทของผู้หญิง อบรมและควบคุมพฤติกรรมของผู้หญิงรักนวลสงวนตัว อบรมสั่งสอนผู้หญิงในด้านการใช้จ่าย อบรมสั่งสอนผู้หญิงเรื่องการคบเพื่อน อบรมขัดเกลาให้ผู้หญิงรู้จักหน้าที่ของความเป็นภรรยาที่ดี 2) การอบรมสั่งสอนขัดเกลาพฤติกรรมของผู้ชาย แบ่งเป็นการอบรมสั่งสอนให้ผู้ชายเป็นคนดี การอบรมสั่งสอนผู้ชายในเรื่องการคบเพื่อน อบรมสั่งสอนให้รู้จักสืบทอดพระพุทธศาสนา และไม่ทำให้ศาสนาหมิ่นหมอง และสอนให้รักในการแสวงหาความรู้เพื่อเลี้ยงตน สอนในเรื่องการเลือกคู่ครอง สอนการ

ปฏิบัติตนหากรับราชการ อบรมสั่งสอนให้มีใจรักในการศึกษา ให้รู้จักบวชเรียน 3) การอบรมสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม และ 4) การขัดเกลาอบรมสั่งสอนเรื่องกฎแห่งกรรม **ด้านภูมิปัญญา** ที่ปรากฏในวรรณกรรม ดังนี้ ภูมิปัญญาในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ภูมิปัญญาในการใช้ภาษาเพื่ออบรมสั่งสอน ภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหา **ด้านความเชื่อ** ที่ปรากฏในวรรณกรรม ดังนี้ 1) ความเชื่อทางด้านศาสนา แบ่งเป็น ความเชื่อเรื่องศรัทธา 4 ความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด ความเชื่อเรื่องยุคระศรีอาริย์ 2) ความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์ แบ่งเป็น การทำเสน่ห์ เวทมนต์คาถา ความเชื่อเรื่องดวงชะตาและการทำนาย และ 3) ความเชื่อในการใช้ชีวิตประจำวัน แบ่งเป็น ความเชื่อเรื่องการแต่งกาย ความเชื่อเรื่องการกระทำที่สัมพันธ์กับวัน **ด้านค่านิยม** ที่ปรากฏในวรรณกรรมมี ดังนี้ ค่านิยมผิวเหลือง ค่านิยมการประกอบอาชีพ และค่านิยมในความเป็นชาย **ด้านวัฒนธรรม** ที่ปรากฏในวรรณกรรม ดังนี้ วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการต้อนรับ วัฒนธรรมการเกี่ยวพาราสี

ผลการวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นตามแนวทางจิตวิทยาพบ ดังนี้ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมุนด์ ฟรอยด์ เนื้อหาสุภาษิตฉบับปัญญพบว่าเนื้อหาส่วนใหญ่มุ่งอบรมสั่งสอน และส่งเสริมให้บุคคลมี Super Ego โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนรู้จักใช้ Super Ego ควบคุม Id นั่นคือ การรู้จักใช้คุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม ควบคุมตัณหา ความทะยานอยากภายในจิตใจอย่างมีเหตุผล เพื่อบุคคลจะได้เป็นคนดี และอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข **ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement)** ปรากฏทั้ง ตัวเสริมแรงบวก (Positive reinforce) ด้วยการแสดงให้เห็นผลดีของการทำบุญทำทาน และ ตัวเสริมแรงลบ (Negative reinforce) ด้วยการแสดงให้เห็นโทษของคนที่ทำบาป

ผลการวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นตามแนวทางสังคมวิทยาพบ ดังนี้ บรรทัดฐานทางสังคม (social norms) พบทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ วิถีประชา (folkways) กฎศีลธรรม หรือ วินัยแห่งจรรยา หรือจารีตประเพณี (mores) และกฎหมาย (law) สถาบันทางสังคม ปรากฏสถาบันที่เด่นชัด 3 สถาบัน คือสถาบันการสมรสและครอบครัว (marriage-family institutions) สถาบันศาสนา (religious institutions) และสถาบันการปกครอง (political or governmental institutions)

2. ผลการพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ตามสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ทั้งหมด 58 แนวการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทุกแนวการจัดการเรียนรู้มีค่าประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ เฉลี่ย 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 แนวการจัดการเรียนรู้สรุปตามระดับชั้นได้ ดังนี้

แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมด 11 แนวการจัดการ กิจกรรม ประกอบด้วย สารที่ 1 การอ่าน ได้แก่ สองคนร่วมคิดแบ่งปัน จับคู่ซักถาม บันทึกถ้อยคำ สารที่ 2 การเขียน ได้แก่ แบ่งปันความคิด เธอคิดอย่างไร สารที่ 3 การฟัง การดู และการพูด ได้แก่ จดหมายถึงเธอ สารที่ 4 หลักการใช้ภาษา ได้แก่ ค้นหาภาษา แปลงร่างเป็นกาพย์ยานี 11 ค้นหาสำนวน และสารที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ได้แก่ สรุปแล้วเธอเป็นอะไร และมาจากไหนลองทายดู

แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งหมด 13 แนวการจัดการ กิจกรรม ประกอบด้วย สารที่ 1 การอ่าน ได้แก่ คิดเหมือนหรือคิดต่าง แก้ปัญหาสร้างสรรค์ ฝึกอ่านออกเสียง แฝงฝังใจ ขบคิดแก้ปัญหา สารที่ 2 การเขียน ได้แก่ เธอจะเชื่อหรือไม่ สารที่ 3 การฟัง การดู และการพูด ได้แก่ ฟังให้ตีมีสาระ และพูดเพราะเหมาะโอกาส สารที่ 4 หลักการใช้ภาษา ได้แก่ กลอนสุภาพซาบซึ้งใจ ค้นหาราชาศัพท์ และสารที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ได้แก่ ฉันเป็นอะไร Walk rally มีความรู้ และกระตือรือร้น

แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด 10 แนวการจัดการ กิจกรรม ประกอบด้วย สารที่ 1 การอ่าน ได้แก่ จิกจอกต่อความคิด เห็นแย้งหรือเห็นควร ละครสะท้อนแนวคิด สารที่ 2 การเขียน ได้แก่ เห็นแย้งหรือเห็นควร (บูรณาการ) ค้นหาสร้างสรรค์ สารที่ 3 การฟัง การดู และการพูด ได้แก่ ละครสะท้อนแนวคิด (บูรณาการ) ถ้าเธอเป็นฉันและฉันเป็นเธอ สารที่ 4 หลักการใช้ภาษา ได้แก่ แปลงร่างเป็นโคลงสี่สุภาพ และสารที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ได้แก่ walk rally มีความรู้ และเลือกสำนวนคิดก่อนท่อง

แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้งหมด 8 แนวการจัดการ กิจกรรม ประกอบด้วย สารที่ 1 การอ่าน ได้แก่ คิดให้ไว อย่าให้ช้า ร่วมค้น ร่วมคิด หนังสือทำ(มือ)คำสอน สารที่ 2 การเขียน ได้แก่ เขียนสื่อสร้างสรรค์ สารที่ 3 การฟัง การดู และการพูด ได้แก่ ฟังชัด พูดต่อก่อประโยชน์ สารที่ 4 หลักการใช้ภาษา ได้แก่ พลังของคำอวยพร โคลงอวยพร และสารที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ได้แก่ จิกจอกร่วมเรียนรู้

แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมด 8 แนวการจัดการ กิจกรรม ประกอบด้วย สารที่ 1 การอ่าน ได้แก่ พลิกความคิดชีวิตเปลี่ยน เพราะอะไรจึงเปลี่ยนไป คำขวัญแบ่งปันข้อคิด สารที่ 2 การเขียน ได้แก่ จากละครสู่เรื่องสั้น สารที่ 3 การฟัง การดู และการพูด ได้แก่ ดูละครสะท้อนความคิด สารที่ 4 หลักการใช้ภาษา ได้แก่ พลังของคำหวานแปลงเป็นร้อย และสารที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ได้แก่ รวมกันเราอยู่

แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมด 8 แนวการจัดการ กิจกรรม

ประกอบด้วย สารที่ 1 การอ่าน ได้แก่ แบ่งปันต่อยอด เปลี่ยนแปลงไปจริงหรือ สารที่ 2 การเขียน ได้แก่ เลือกค้นตามขอบประกอบรายงาน สารที่ 3 การฟัง การดู และการพูด ได้แก่ พูดได้พูดดี พูดดีมีคุณค่า สารที่ 4 หลักการใช้ภาษา ได้แก่ พลังของคำสาป แปลงเป็นฉันทและสารที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ได้แก่ ถักทอต่อยอดการเรียนรู้

3. ผลการศึกษาการใช้แนวการจัดการเรียนรู้กลุ่มทดลองกับกลุ่มขยายผล

3.1 ความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

ความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มขยายผลมีความพึงพอใจสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.85 โดยด้านที่พึงพอใจสูงที่สุดคือด้านกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 4.94 ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย 4.89 ในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย 4.79 ในระดับมากที่สุด จากการประเมินทั้งหมดประเด็นที่ได้คะแนนต่ำสุด คือ ความยาวของเนื้อหา โดยครูผู้สอนทั้ง 2 โรงเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหายาวเกินไป

3.2 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มขยายผลมีความพึงพอใจสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 โดยด้านที่พึงพอใจสูงที่สุดคือด้านกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 4.69 ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย 4.55 ในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย 4.37 ในระดับมากที่สุด จากการประเมินทั้งหมดประเด็นที่ได้คะแนนต่ำสุด คือ ความยาวของเนื้อหา โดยผู้เรียนทั้ง 2 โรงเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหายาวเกินไป ซึ่งความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของครูผู้สอนทั้ง 2 โรงเรียน

3.3 ผลความสามารถในศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้น

แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้จริงทั้ง 4 ด้าน คือ การใช้วิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน จากกลุ่มทดลองและกลุ่มขยายผลรวมมี 12 ห้องเรียน ความสามารถที่เพิ่มสูงสุดเป็นอันดับ 1 จากทั้ง 12 ห้องเรียนคือ ด้านการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 4.04 ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการใช้วิจารณญาณ เพิ่มสูงเป็นลำดับที่ 2 มีจำนวน 7 ห้องเรียน จาก 12 ห้องเรียน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.47 ในระดับปานกลาง รองลงมาคือด้านความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับที่ 3 มีจำนวน 7 ห้องเรียน จาก 12 ห้องเรียน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.43 ในระดับปานกลาง และด้านที่เพิ่มขึ้นเป็นลำดับสุดท้าย คือด้านการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 3.38 ในระดับปานกลาง โดยมี 6 ห้องเรียน จาก 12 ห้องเรียน ที่เพิ่มขึ้นในลำดับที่ 4

อภิปรายผล

1.อภิปรายผลด้านการใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน (Folk Literature-Based Approach) ในการจัดการเรียนรู้

การพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน สามารถบูรณาการเนื้อหาไปสู่การสอนภาษาไทยได้ครบทั้ง 5 สาระ คือ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม เนื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่นเป็นวรรณกรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาทางภาษา ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ทางปัญญาและสร้างสรรค์เนื้อหาให้เป็นคำประพันธ์อันลุ่มลึก วรรณกรรมท้องถิ่นจึงเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าครบถ้วนทั้งคุณค่าด้านเนื้อหาที่ให้ความรู้ครอบคลุมทั้งทางด้านวรรณคดี คติชนวิทยา จิตวิทยา สังคมวิทยา และเนื้อหาให้ประสบการณ์ชีวิต ให้ข้อคิดในการประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างเท่าทันยุคสมัย จึงนับได้ว่าวรรณกรรมท้องถิ่นยังมีแนวคิดในการอบรมสั่งสอนสิ่งที่เป็นสากล คุณค่าทางด้านสังคม ที่เนื้อหาสะท้อนวิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม จนเป็นเครื่องสะท้อนสังคมได้เป็นอย่างดี และคุณค่าด้านวรรณศิลป์ที่กวีได้คัดสรรถ้อยคำ ความเปรียบอันลุ่มลึกที่ให้ความงามทางภาษาและแง่คิดที่กินใจ ถึงแม้ว่าจากผลการวิจัยความพึงพอใจด้านเนื้อหาที่ทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีต่อวรรณกรรมท้องถิ่นจะอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะเนื้อหาที่ยาวเกินไป อย่างไรก็ตามประเด็นที่ทั้งผู้เรียนและผู้สอนพึงพอใจสูงสุดด้านเนื้อหา ในระดับมากที่สุด คือ เนื้อหาให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าวรรณกรรมท้องถิ่นมีเนื้อหาที่หลากหลาย กว้างขวาง และให้ประโยชน์ ด้วยเหตุนี้จึงสามารถบูรณาการหรือใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน (Folk Literature-Based Approach) เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาจากประเทศต่าง ๆ ที่ล้วนเห็นความสำคัญของการนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน Sony Sukmawan และ Lestari Setyowati (2017:298-308) ได้ทำวิจัยเรื่อง “Environmental Message as Found in Indonesian Folklore and Its Relation to Foreign Language Classroom” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) รวบรวมและวิเคราะห์สาระเนื้อหาที่ปรากฏในเรื่องเล่าในประเทศอินโดนีเซีย และ 2) เพื่อศึกษาประโยชน์ของการใช้เรื่องเล่าเป็นสื่อในการสอนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่สอง โดยผู้วิจัยได้ลงภาคสนามเพื่อรวบรวมเรื่องเล่าในประเทศอินโดนีเซีย จากนั้นนำเรื่องเล่าท้องถิ่นมาจัดกลุ่มและวิเคราะห์เนื้อหา และได้สอบถามครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่ได้ใช้เรื่องเล่าเหล่านั้นเป็นสื่อในการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่า เรื่องเล่าท้องถิ่นของอินโดนีเซียมีเนื้อหาสาระที่สำคัญ 2 ประการคือ เรื่องเล่าที่แสดงถึงความหายนะที่เกิดจากความโลภหรือการประพฤติดิฉินของมนุษย์ที่กระทำกับธรรมชาติ และมนุษย์เป็นผู้ปกป้องหรือป้องกันความหายนะที่จะเกิดขึ้น ในส่วนของผลการศึกษาประโยชน์ของการใช้เรื่องเล่าในการสอนภาษาอังกฤษพบว่า การใช้เรื่องเล่าท้องถิ่นสามารถช่วยครูในการเป็นสื่อในการฝึกภาษาและทักษะด้านการสื่อสารของผู้เรียนได้ทั้งทักษะด้านการอ่าน การพูด และการเขียน และในเวลาเดียวกันยังเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมของท้องถิ่น ตระหนักและปกป้องวัฒนธรรม และยังได้ฝึกความสามารถด้านการใช้วิจารณญาณอีกด้วย ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมท้องถิ่นนั้นเป็นสมบัติของชาติที่มีคุณค่ายิ่ง การใช้

วรรณกรรมเป็นสื่อในการสอนเท่ากับเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมสู่เยาวชนรุ่นใหม่อีกด้วย และ Ivan Gan (2015:206-211) ได้เขียนบทความเรื่อง “Bringing the Magic of Folk Literature and Nursery Rhymes to Communication classes” ในบทความดังกล่าวเป็นการแสดงวิธีการการนำนิทานและเพลงกล่อมเด็กมาใช้จัดกิจกรรมในชั้นเรียนการสื่อสาร สาเหตุที่เลือกใช้นิทานและเพลงกล่อมเด็กเนื่องจากข้อมูลทั้ง 2 ประเภท เป็นข้อมูลที่สามารรถสะท้อนสังคม เป็นเครื่องมือในการอบรมพฤติกรรมของเด็กๆ ได้ เมื่อนำมาผนวกกับกิจกรรมที่เน้นกิจกรรมกลุ่มจึงทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การสื่อสารในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มไปพร้อม ๆ กับการได้เรียนรู้ข้อมูลทางวัฒนธรรม

2.อภิปรายผลการเกิดขึ้นของความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

ความสามารถในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยศึกษาประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ การใช้วิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน จากการศึกษาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มขยายผลพบว่า ความสามารถในศตวรรษที่ 21 ที่เพิ่มสูงสุดในระดับมากที่สุด คือ การทำงานร่วมกัน ซึ่งสาเหตุหลักที่ทำให้ความสามารถทางด้านการทำงานร่วมกันเพิ่มขึ้นสูงสุด เนื่องจากแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นเกิดจากการสังเคราะห์หลักสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เน้นบรรยากาศของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการทำงานร่วมกันในเกือบทุกกิจกรรม และความสามารถทั้ง 3 ด้าน คือ การใช้วิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา ก็ล้วนเพิ่มขึ้นหลังจากใช้แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ทั้งนี้ เนื่องจากหลักการหลักที่ผู้วิจัยใช้ในการพัฒนาแนวการจัดการกิจกรรม คือ การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ด้วยตนเอง ซึ่งพบว่าทั้งผู้สอนและผู้เรียนต่างชื่นชอบกิจกรรมในแนวการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด เพราะเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์หลากหลาย สนุกสนาน ส่งเสริมศักยภาพและการใช้ความคิดของผู้เรียนนั่นเอง

ปัจจุบันมีนักการศึกษาจากประเทศต่าง ๆ ทั้งของไทยและต่างชาติที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ที่สัมพันธ์กับการพัฒนาความสามารถและทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ดังเช่น ชลธิชา หอมพุ่มและสมพร ร่วมสุข (2559 : 1549-1563) ที่ได้เขียนบทความเรื่อง “การสอนคติชนวิทยากับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนและการเสริมสร้างความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น ” โดยบทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อแนะนำวิธีสอนคติชนวิทยาเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน โดยใช้วิธีสอนคือการลงภาคสนาม (field work) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นพบว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างรอบด้านทั้งทักษะด้านการอ่าน (Read) การเขียน (Write) การคิดเลข (Numeracy) ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving Skills) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skills) ทักษะการทำงานร่วมกัน (Collaborative Skills) ทักษะการสื่อสาร (Communicative Skills) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์

(Computing Skills) ทักษะอาชีพและทักษะการใช้ชีวิต (Career and life Skills) และทักษะการใช้ชีวิตในวัฒนธรรมข้ามชาติ (Cross-Cultural Skills) และจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนพบว่าผู้เรียนภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นด้วย ทั้งนี้การลงภาคสนามสามารถพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และ Jason Ravitz Nate Hixson Marry English และ John Mergendoller (2012) ได้ศึกษาเรื่อง Using project based learning to teach 21st century skills : Findings from a statewide initiative. มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลการสอนของครูที่ใช้การสอนแบบ project based learning (PBL) และผลการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนที่เรียนกับครูที่ใช้ project based learning (PBL) ทั้งนี้ project based learning ก็เป็นวิธีการสอนโดยใช้หลักการของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เช่นกัน ผลการศึกษาพบว่า ครูที่ได้รับการพัฒนาให้ใช้ project based learning (PBL) สอนทักษะในศตวรรษที่ 21 สามารถสอนและทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 สูงกว่าครูที่ไม่ได้รับการพัฒนาให้ใช้ project based learning (PBL) โดยทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนที่เกิดขึ้นเมื่อครูใช้ PBL ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) การสื่อสาร (Communication) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self direction) ทักษะโลกาภิวัตน์ (Global Skills) การติดต่อสื่อสาร (Local connections) และการใช้เทคโนโลยี (Using technology)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่ใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้ เพราะแนวการจัดการเรียนรู้นี้ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ทางด้านความรู้วิชาแกน (Core Subjects) ซึ่งในที่นี้คือวิชาภาษาไทย ทั้ง 5 สาระคือ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา และวรรณคดีและวรรณกรรม และได้พัฒนาทักษะที่สำคัญ (Skills) ในการดำเนินชีวิต คือ การทำงานร่วมกัน การใช้วิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของวรรณกรรมท้องถิ่นอันเป็นสมบัติของชาติ พร้อมทั้งจะช่วยกันอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่คู่กับประเทศไทยสืบไป

ข้อเสนอแนะ

1. แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ครูผู้สอนสามารถบูรณาการแนวการจัดการกิจกรรมทั้ง 58 แนวทาง ไปใช้กับวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ได้
2. หากครูผู้สอนนำวรรณกรรมท้องถิ่นสู่ภาคปฏิบัติไปใช้เป็นสื่อในการสอน ครูผู้สอนควรตัดเนื้อหาเป็นตอน ๆ ที่ไม่ยาวจนเกินไป ให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน ความสนใจ และพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน
3. แนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนได้ทั้งในส่วนเนื้อหาวิชาแกนและทักษะ ดังนั้น ครูผู้สอนอาจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควบคู่กับผลการเกิดขึ้นของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไปพร้อมกันได้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

ชลธิชา หอมฟุ้ง. (2557). การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีสังสัเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. ปรชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชลธิชา หอมฟุ้ง และสมพร ร่วมสุข. (2559). “การสอนคดีชนวิทยากับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนและการเสริมสร้างความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น”.วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 ,(พฤษภาคม – สิงหาคม), 1549-1563.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (ม.ป.ท.). **Active Learning**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2560.

สืบค้นได้จาก <https://social.crru.ac.th/activeLearning>.

วัชรวิภา เล่าเรียนดี ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21. นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.

ภาษาต่างประเทศ

Ivan Gan. (2015). “Bringing the Magic of Folk Literature and Nursery Rhymes to Communication classes” **Communication Teacher**. Vol. 29, No. 4, October, pp. 206–211.

Jason Ravitz Nate Hixson Marry English and John Mergendoller. (2012). Using project based learning to teach 21st century skills : Findings from a statewide initiative.<http://www.bie.org/images/uploads/general/21c5f7ef7e7ee3b98172602b29d8cb6a.pdf>

Sony Sukmawan and Lestari Setyowati. (2017). “Environmental Message as Found in Indonesian Folklore and Its Relation to Foreign Language Classroom”. **Arab World English Journal (AWEJ)** .Volume.8 Number.1 ,298-308.